

Zondag 31 augustus – Geloof als een mosterdzaad
Bij Mattheüs 17 : 14 -20

Het verhaal van vandaag gaat over een genezing. Een jongen wordt genezen van epilepsie. Een wonder.
Nu weten we iets meer over epilepsie, over kortsluiting in de hersenen. In Jezus'tijd kreeg de godin van de maan, Selene, er de schuld van// de oorzaak van de ziekte te zijn. Daarom heet het in ons Bijbelverhaal de maanzieke. De zoon van de man die naar Jezus toekomt is maanziek. En niet zo klein beetje, want hij valt te pas en te onpas, en met openbare fonteinen en open vuren is dat heel gevaarlijk in de huizen en dorpen ten tijde van Jezus.

Allereerst even iets over de kontekst van dit verhaal, vooral over de gebeurtenis die aan deze genezing vooraf gaat. Dat is namelijk de verheerlijking op de berg. Jezus is in het verhaal hiervoor met Petrus, Jacobus en Johannes een hoge berg op gegaan.
Wat heeft Hij daar meegemaakt: dat bijzondere moment waar alleen Petrus, Jacobus en Johannes getuigen van zijn geweest. Kleren die wit worden, zijn gelaat dat oplicht. Mozes en Elia die verschijnen, een stem die klinkt uit de hoge: “Deze is mijn zoon, mijn geliefde...”

Even met het hoofd in de wolken, een hemels zicht, om nooit te vergeten. Petrus wil het vasthouden, wil tenten opzetten voor die drie daar, voor Jezus, voor Mozes, voor Elia, maar daar komt het niet van. Het hemels licht dooft weer. De stem zwijgt. Mozes en Elia verdwijnen. En dan gaan ze de berg weer af, het gewone leven weer in. Een schare van mensen die Jezus omringt. De rust, de bijzondere ervaring liggen al weer snel ver achter hen.
Zoals wij dat net zo kunnen meemaken. Een heerlijke vakantie, maar je komt terug, je gaat weer aan de gang, en voor je het weet, ligt die tijd van vrijheid, van op adem komen, mijlenver achter je. Het gewone werk dat weer roept. Je mengt je weer onder de mensen. En zo moet het ook. We geven gehoor aan het beroep dat op ons wordt gedaan, te beginnen met de gewone dingen.

Je gaat er weer in op, weet al snel niet beter. En zo gaat het ook bij Jezus en zijn leerlingen. Daar komt iemand bij Hem. Kyrie eleison, zo schreeuwt hij het uit. Heer, ontferm U. De roep in de liturgie die ook hier iedere zondag klinkt. Die klinkt uit de mond van mensen die niet meer verder kunnen, die helemaal vastgelopen zijn.

En deze vader is ten einde raad. Zijn zoon, die de maanziekte heeft, die zichzelf in gevaar brengt door dan weer in het water, dan weer in het vuur te vallen. Wij zouden dus zeggen: hij lijdt aan epilepsie.

De vader van de maanzieke jongen is kennelijk in de tussentijd naar de leerlingen van Jezus gegaan in de hoop dat zij zijn zoon kunnen en willen genezen.

Het is de leerlingen niet gelukt. En dus gaat de man direct naar Jezus toe als hij weer is teruggekeerd. Met dezelfde dringende vraag: Kunt u mijn zoon genezen?

Tot zover is het verhaal prima te volgen, zeker vanuit het oogpunt van deze vader die bang is voor de gezondheid en de toekomst van zijn zoon. Hij is bereid iedereen te raadplegen als zijn zoon er maar beter van wordt. Misschien was hij wel al eerder in de tempel van de maangodin geweest met een offer, maar had dat niet het gewenste resultaat opgeleverd.

Dat is toch logisch. Voor je gezondheid ben je toch bereid alles te doen? Zeker voor de gezondheid van je kind. Wie weet waar hij al niet geweest is. Welke genezers, healers en therapeuten hij heeft bezocht. Maar zijn zoon is nog steeds ziek. Keer op keer is hij teleurgesteld geraakt.

Zo gáát het toch? Misschien herkent u het zelf wel. Wat kun je naar genezing, verlichting zoeken. En deze vader geeft níét op. Hij laat het er niet bij zitten. Hij laat het er niet bij zitten.

Wéér gaat hij de straat op, wéér gaat hij erop uit, want wie weet....
Jezus weet wel raad. En zodra de jongen voor Jezus staat bestraft Jezus de ziekte, de boze geest, die in de ogen van die tijd de ziekte veroorzaakte, en de jongen is meteen genezen.

Te mooi om waar te zijn, zo klinkt dit verhaal.

Maar gaat dit verhaal van Mattheüs eigenlijk wel over deze zieke? De vader en de zoon spelen maar een ondergeschikte rol in het verhaal. We weten niet hoe ze heten en het lijkt erop of de vader Jezus helemaal niet komt bedanken nu zijn zoon genezen is. We horen daar niet meer van.

Het genezingsverhaal lijkt vooral een aanleiding om het ergens anders over te hebben. Centraal staat het falen van de leerlingen en de vraag die zij erover stellen.

Het gaat over geloof en ongeloof, 'wat zijn jullie toch een ongelovig volk', zegt Jezus.

In onze vorige Bijbelvertaling stond er kleingelovigen: een geliefd woordje van Mattheüs. Het komt zes keer voor in het nieuwe Testament, waarvan vijf keer bij Mattheüs.

'Vanwege jullie gebrek aan geloof' staat er, het is geen scheldwoord van Jezus, dat blijkt wel uit het vervolg, want zo weinig geloof, het geloof zo groot als een mosterdzaadje, is al genoeg om een berg te verplaatsen. Weinig geloof, geloof dat op het oog niets voor stelt en er heel klein uitziet is klaarblijkelijk ruim voldoende om iets groots te bewerkstelligen.

Die kleingelovige van Mattheüs is dus zo slecht nog niet. Geloof, hoe groot of klein ook, is zonder meer al voldoende om te laten gebeuren wat iemand zegt. Het probleem is de twijfel, het ongeloof, de dwarsheid, die het geloof teniet kunnen doen.

Ongeloof, daar is Jezus minder van gecharmeerd. Daarom wordt Jezus iets eerder in het verhaal boos en bestraft hij niet alleen de boze geest,

Jezus bestraft ook de leerlingen, of misschien wel alle omstanders. Nog voor Hij de jongen geneest roept Hij vertwijfeld uit: 'wat zijn jullie toch een ongelovig en dwars volk, hoe lang moet Ik nog bij jullie blijven? Hoelang moet Ik jullie nog verdragen?' Jezus is net op het hoogtepunt van leven geweest, tijdens de verheerlijking op de berg. Hij heeft gesproken met Mozes en met Elia.

En opnieuw heeft de stem van God geklonken met de woorden: 'deze is mijn Mijn Zoon, de geliefde in wie ik mijn welbehagen heb.' En nu staat Hij direct weer met beide benen op de grond. Waar eerst Petrus er op de berg al weinig van begreep toen hij tenten voor Elia en Mozes wilde bouwen, daar blijken de andere leerlingen en de andere volgelingen er ook nog weinig van te begrijpen.

Wat moeten wij nu met dit verhaal, over ongelovigen en kleingelovigen? Als zelfs de leerlingen het niet goed doen, wat moeten wij dan nog? Geloven wij ook te weinig, of niet, omdat we zo weinig gedaan krijgen? Met het geloof zo groot als van een mosterdzaadje, een geloof van niks zeg maar, kan je bergen verzetten,

Stelt ons geloof dan nog minder voor, omdat wij ook machteloos staan als er mensen in onze buurt, in onze gemeente of familie ongeneeslijk ziek worden?

Je zou het kunnen concluderen uit dit verhaal en dat wordt, helaas, ook vaak wel gedaan.

Als mensen naar een gebedsgenezer gaan en niet genezen, dan hebben ze er zelf niet voldoende in geloofd, of als mensen heel hard om iets bidden, maar het gebeurt toch niet, ja, dan hebben ze waarschijnlijk niet hard genoeg of verkeerd gebeden.

Gelukkig blijken er wel wat kanttekeningen bij deze redenering te plaatsen.

Het gaat in dit verhaal om de leerlingen van Jezus. Zij hebben al eerder

in het evangelie naar Mattheüs van Jezus de volmacht gehad om onreine geesten uit te drijven en elke ziekte en elke kwaal te genezen, doden op te wekken en demonen uit te drijven. Maar het lukt ze niet, in dit verhaal niet, en tot de dood en opstanding van Jezus zullen ze het geen enkele keer doen.

Als zij het niet kunnen, de twaalf leerlingen van Jezus zelf, zouden wij het dan wel kunnen?

En: er is nog iets anders: Geloven: dat doen we toch niet om iets af te dwingen? Geloven om beter te worden, dat werkt niet, hoe graag we het ook zouden willen.

Geloven is er toch veel meer om je gesteund te voelen in je verdriet, in je ziekte, om boven jezelf uit te stijgen ondanks de situatie waarin je leeft, om het vol te houden.

Uitendelijk gebeurt het toch maar zelden dat God ingrijpt in de natuurlijke loop van de dingen.

Maar Hij staat wel naast ons, Hij draagt ons, Hij laat merken dat Hij er is in en door de mensen om ons heen.

En dat, kunnen we kort door de bocht zeggen, dat kun je alleen maar ervaren, zien en ontdekken, als je gelooft. Dan kan je opeens dingen doen, waar niemand meer, inclusief jezelf, je meer toe in staat achtte. Dan kan je opeens ondanks je verdriet, je zorgen bergen verzetten.

Ook al is je geloof zo klein als dat van een mosterdzaadje, ergens diep van binnen weet je dat het anders kan, bij God, in Zijn Koninkrijk. Een rijk zonder maanziekte en dwarsheid, een rijk waarvan Jezus ons een kijkje achter de schermen biedt.

Om zulk geloof gaat het in de lezingen van vanmorgen. Geloof in een land van melk en honing, in een wereld waarin mensen zich niet afsluiten voor de stem van God, en hun eigen slechte neiging volgen.

Dat is waar Jeremia zich tegen afzet. De uiterlijke godsdienst van offers en tempeldienst heeft geen waarde meer, als er niet een geloof achter zit, al is het zo klein als een mosterdzaadje.

Daarom is de oproep van Jeremia, gelijk aan die van Jezus: het is een gebed om echt geloof en een oproep tot een hernieuwde oriëntatie op God. Het is geen gebed om genezing, het is een gebed om geloof: leer ons geloven, hopen, liefhebben.

Dan zullen er wonderen gebeuren. Dan is niets onmogelijk, zoals Jezus zegt, in de bijbelse beeldspraak.

Maar dan komt de tegenvraag: Worden dan onze zieke kinderen eenvoudig genezen, zoals deze jongen? Want daar begon het toch mee, laten we het concreet houden. Worden onze smeekgebeden zo maar verhoord, als we maar genoeg geloven?

Ook hier geldt, net zoals met dat woord over bergen verzetten, dat je het wel in een reëel perspectief moet blijven zien, anders gebeuren er ongelukken.

Het grote wonder is dat mensen in de nabijheid van Jezus genezing vinden, maar tegelijk is ook duidelijk dat dit niet voor iedereen geldt. De genezingen in het evangelie laten zien dat Jezus zich niet neerlegt bij de macht van het kwade, op welke manier deze zich ook laat gelden.

Als er gevraagd wordt naar ons geloof, misschien gaat het dan daarom. Dat we daarin geloven en daarop vertrouwen. Geloven verbreedt je blik en vergroot je mogelijkheden. De werkelijkheid hoeft niet zo te blijven als hij is. Geloven dat het anders kan, met de wereld en met je eigen leven. Geloof wakkert onze creativiteit aan, onze scheppingskracht, om er wat van te maken. Gelovigen kunnen zo een glimp van de toekomst zien, die hen wacht. Soms even.

Ongelovig en dwars, dat we dat achter ons kunnen laten. Zo wordt de niet beter. Niemand wordt zo ooit beter. Daartegenover staat het op de knieën vallen. De overgave. Zoals de vader. Hij bidt, hij smeekt, hij hoopt, hij trekt en duwt tegen het leven en het noodlot aan. Dat is geloof, of hij nu genezen wordt of niet. Geloof begint met het gebed om Gods ontferming – Heer, ontferm U – en het vaste vertrouwen dat dit gebed niet tevergeefs is en dat wij ons in Gods naam ontfermen over elkaar en heel de wereld.

Dat we zo moedig verder kunnen gaan.

Hillegonda Ploeger